

GENERALITAT DE CATALUNYA

Extensió d'Ensenyament Tècnic

Escola per correspondència

CURS

DE

GRAMÀTICA CATALANA

EXERCICIS COMPLEMENTARIS

Barcelona - Urgell, 187

Apartat de correus 1025

EXERCICIS COMPLEMENTARIS

- 1 a) Copiar la poesia següent, corregint-ne les errades que hi han estat fetes expressament:

ODA

Anima, cante el triunfà del dies
iluminats d'una alegría inmensa,
il·luminats d'una claró que brolla
de cels i terres!

Pura la joia de florí se abranda
daball les altes serenós, y en l'aire,
vaguen aromes quels alens retornen,
o Primavera!

O Primavera que les roses clares
duus als gerdins que encare diamentejen
del abrilena festa incumperaple
d'aigues sunores!

O Primavera a las dulsós prupícia,
torna als quintars que les demores bornen,
pels qui d'amor s'abruzen en les pires,
càrmens ubèrrims!

Dona la fresca berdejan ombrela
de branca jovas a la nua estàtua,
que rememora eternalmén als omes
la gracia antiga!

Dona a las aigüas la ferven cantada
per estimbarse en las cascades fèrvides,
i la tandreza d'un sortat idili
a les funtanes!

Posa la dolsa culó maracchina
del erva nova en l'aspretad dels marges!
I en vesperal divagassió celisties
dónens per guía.

Porta als vinyàs la prepotén ufana
per engendrar una cullita magna!
Llarc és l'ivern; mai no vuldrem que restin
vuides las copes!

Pròdigue mara de rialles vives,
òbrens el chor al paradís dels somnis!
Dónens la sava que erois ens flurexi,
o Primevera!

FRANCESCH SITJA

2

b) Transcriure a l'ortografia normal el text següent, on han estat suprimides totes les lletres mudes i fetes algunes altres alteracions ortogràfiques:

Permeteume evocà en poques paraules un petit epizodi. Entre els recors de ma adòlescència turreja una mazia de montanya, on per breus setmanes m'era permès de coneixe el que és viure. Am mos jermans i jo vanien a ajuntarse el fill del sabaté, del notari, del metje, de l'urtolà, del missatge i altres minyons del terma; i amb la fraternitat d'aquells anys delitosos, única vertadera, perquè s'exala del cor i la sanc verja, i no de les teories dels drets del ome i de l'igüaltat prufessada i no santida, gaudíem de la naturaleza amb afecte tan més sincer com que no s'analitza ni es cuneix ni s'explota líricamén a sí matexa. No be ens trubàbem lluny de la vijilància domèstica, els qui dúiam sabates sulíam descalsarnus; i encare em sembla sentí a les plantes de'ls peus la tèbia dulsó de la terra escalfada per el sòl de primavera. Dunaba ingrés a la mazia un curreadó llarguíçim, curunat de parres. A l'una banda, un gerdí a l'anglesa, farcit de flos i papallones, elegán i pulquèrrim; a l'altra banda, l'ort, vessan de les marjades

plenes d'hombra, misteri, bronzí d'avelles i canturies de nius i de sals d'aigüa, es disputaven la nostra preferència. I nusaltres, menysprean al jardí, anàvam sempre al ort, no per culliri fruites, que sols i eren en esperança; però l'esperansa per sí sola, afalegan l'instín estètic i l'instín utilitari, bastava pera unjirlu de poesia. El gerdí representava la balleza vana i decurativa. L'ort, esplèndida promeza, rebelava als sentits i a l'imaginació, en forma rica i complecsa, la fecunda maternitat de la natura.

JOAN ALCOVER

3
c) Transcriure en ortografia moderna el text següent, tret d'una edició dels primers temps de la renaixença, esmenant-hi també les errades de caràcter sintàctic que hom hi pugui notar.

Ja han arribat las primicias del hivern. Quatre borrallons de neu migrats y lleugers com vidre volador.

Semblavan serraduras de núvol que'ls ángels las fessin caurer foradanlos ab barrinetas de plata porque'l sol eixís á guaytar assí baix y dongués escalfor y consol á tants pobres á qui'l fret sorprenia escarits de roba, deixantlos balbs y tremolosos, qu'es la manera com s'acostuma rebre á aquest personatge rigorós.

Després una pluja que queya pausada com si tingués temor d'ensopegar i esguerrarse aná prenent lloch per entre mitj las esclexas y desigualtats del empedrat, cobrint los sots ab transparent y enganyosa superficie á que's revoltava airada, desfogantse ab una explosió d'esquitxos cada volta que algun peu errava la distancia, ficantse allí ahont no'l demanavan.

Aqueix ha sigut lo quadro que ha presentat per primer entuvi l'hivern.

Que'l meu amich, vehí de la altra plana'n fassi la crítica si li es gustós. Jo no vull; li tinc massa temensa; ademés hi estich renyit.

La ampolla de vi transparent que pareixia un infús de topacis, que per consuetut regalavan als parroquians los amos de las botillerías y magatzems, aquest Nadal s'ha quedat en los prestatges, y l'elíxir preciós dins las tenebras de la bota del recó.

La coca de forma elíptica, planera, ab acanalats de mitj relleu y cristallisacions de sucre roig, aqueix requisit

que sembla fet pels peixos que no poden obrir gayre la boca, aquest any també l'han suprimida com á regalo. Las criaturas l'han reclamada somiquejant; las mamàs, lo dia de Sant Esteve las apersonaven ab los bailets de manta blanca y cabells cendrosos, los qui'ls hi contestaven sense fer esment de las llágrimas que, com gotetas de llum, brillejavan en los ulls dels nens, que'ls amos havían tingut junta y que tots plegats arrastravan lo compromís. A tan enérgica resposta, que si les senyores no n'ententian lo sentit, n'endevinavan la direcció y que'ls bailets estavan convensuts que alló volia dir que no's regalava coca, los nens se quedavan ab la boca oberta, encantats los ulls y en suspens las llágrimas fins que tornaban á rependrer 'l plor quan la porta era tancada, y lo baillet xiulant escalas avall sense haber portat la coca ensucrada.

EMILI VILANOVA

4
d) Transcriure en ortografia d'avui el text següent de literatura antiga:

La paciència, fortitud e amor conjugal de Griselda, la istoria de la qual fo per mi de lleti en nostre vulgar transportada, callare, car tant es notaria, que ia la reciten les velles quan filen en ivern entorn del foch.

De Sara, Rebeca, Raquel, Judit, Ester, Rut e altres del temps de circuncisio, no res menys de moltes altres santes dones, vergens, vidues e continents, del temps de Jesucrist ença, si ten volia dir ço quen es estat, nom bastaria temps, posat que visques tant com Matusalem. Però, si not enuig, parlaret breument dalgunes del nostre temps, les virtuts de les quals me forcen parlar pus prolixament que no cuidave.

¿Quit poria suficientment dir la honestat gran e maturitat de la reyna de Pedralbes, muller del rey en Jaume de Aragó, la qual, vivent aquell, fo molt graciosa e continua intercessora totstamps per sos pobles, james no gira sos hulls a coses desonestes, la sua almoyna null temps fo denegada als pobres, e apres la mort del dit rey acaba lo monestir de Pedralbes, que en vida de aquell havia començat, en lo qual honestament mori e fini sos dies?

¿Quit poria assats exprimir la gran saviesa, diligencia e madur consell que mostra en la guerra de Castella la reyna dona Elionor de Aragó, mare de mon Senyor, qui

aci es, la qual, segons que as hoyt, es ia en gloria eternal? Notori es a tothom, que si no fos per sa industria e sforç, tot lo regne fora perdut, car lo senyor Rey, son marit, ocupat lladonchs en la frontera per resistir als enemichs, no podia entendre en les altres coses necessaries a la guerra, les quals ella suplí. La punicio dels tirants rebel·les de Sicilia feta per lo senyor rey En Marti, ara regnant, ella en sa vida la sembra, e lo dit senyor Rey per gracia divina la a collida e portada a desijada fi e conclusio. Be feu la mort quan la llunya de aquest regne temporal, pus fo ocasio que en lo celestial fos encontinent trelladada.

De *Lo somni*, de BERNAT METGE

5 e) Dins del text de l'exercici anterior, cercar tots els *adjectius* que hi hagi, i fer-ne tres llistes segons llur divisió en *qualificatius*, *possessius* i *indefinitis*.

Igualment amb els *pronoms*, dels quals s'hauran de fer quatre llistes, classificant-los en *personals*, *demonstratius*, *indefinitis* i *relatius*.

6 f) Destriar de les frases següents les que tenen *llur* ben usat, i corregir aquelles on sigui mal usat:

1. El minyó es deixà llur paraigua a casa del seu cosí.
- 2. Les accions d'aquells homes no estan d'acord amb llurs principis.
- 3. No hi podia fer més; era llur destí.
- 4. Aquelles noies no guanyen ni per a llur vestir.
- 5. Espero que sabran complir llur deure.
- 6. Va parlar-me dels tres germans i de llurs proeses, i àdhuc de la fugida del més petit i de llurs conseqüències.
- 7. Va proposar-los una solució; però llur proposta no fou acceptada.
- 8. Que despenguin del llur, i no dels béns d'altri.

7 g) Dins les frases següents canviar totes les formes de pretèrit perifràstic per les equivalents del perfet simple:

1. Després que li ho van haver explicat, el van deixar sol.
- 2. Li van escriure que arribarien a les onze.
- 3. Així que va haver pres la medicina, li van donar una tassa de brou.
- 4. No van estar sinó deu minuts per

l'operació. — 5. Tan bon punt va rebre la nova, la hi va fer saber. — 6. Li van prendre el capell. — 7. Van viure molt temps al Passeig de Gràcia, i després es van traslladar a Sarrià. — 8. No hi vas anar perquè no vas poder. — 9. Els qui van fer retirar la proposició no van ésser prou oportuns. — 9. Li vaig fer un compliment, i ell me'n va fer un altre. — 10. El despatx es va obrir a les deu i es va cloure a migdia. — 11. Es van beure tot el vi que nosaltres els vam deixar. — 12. Perquè no les va haver, va dir que les va veure que eren verdes.

8

h) Omplir els buits de les clàusules següents amb les formes verbals que calguin per a completar-ne el sentit:

1. Ahir hi vam cabre, però avui no crec que hi ... —
2. Si no ho vol fer com li has dit, que ho ... com vulgui.
— 3. Si no en voleu prendre, no en ... — 4. Volien que atenguéssim llurs indicacions, i ja les havem ... — 5. Havien de coure les costelles, i ara ja les han ... — 6. No escrigueu tots; ... només uns quants; n'hi ha prou que ... tu i jo. — 7. En lloc de «vam fer» podem dir ... — 8. No sé per què te'n vols desfer; creu-me : no te'n ... — 9. No hi volia romandre, i per fi hi ha ... tres dies. — 10. Això em plau, i sempre m'ha ... molt. — 11. Ni ell la coneix ni jo la ... — 12. Avui baten a l'era del costat de casa; demà ... nosaltres.

9

i) Escriure per a cadascuna de les clàusules següents una altra clàusula de sentit equivalent, on els complements verbals o determinacions circumstancials siguin substituïts per pronoms febles:

1. No hi ha gens de tinta. — 2. No enganxis les etiquetes amb goma. — 3. Els traurem els papers de la butxaca. — 4. Torna'm el diccionari. — 5. Treu els sécs del vestit. — 6. No tiris més aigua a les flors. — 7. La cervesa no agrada als meus germans. — 8. Han tornat del teatre a les dotze. — 9. No havem trobat l'oncle a casa seva. — 10. Se'n torna a casa. — 11. No plaurà a les noies aquesta novel·la. — 12. Porten la capa a la padrina. — 13. Compraran joguines a les nenes. — 14. La Maria s'ha posat plantilles a les sabates. — 15. No li fan vergonya les repressions. — 16. Porta això a l'àvia. — 17. No va voler

deixar els llibres a les noies. — 18. ¿Per què no expliques allò al teu amic? — 19. Han encomanat cabòries a llurs companys. — 20. Han enviat flors a la seva cosina. — 21. Van avesar el noi a llevar-se d'hora. — 22. Vulgues ensenyar les aules als forasters. — 23. No parlis més al teu cunyat d'aquest assumpte. — 24. Posa els papers damunt la taula. — 25. Hauries d'explicar aquesta lliçó al noi. — 26. Han donat tres roses a l'Esperança, i a mi, sols m'han donat una rosa. — 27. Aquest preu semblarà exagerat al comprador. — 28. Explica'ns la funció que has vist. — 29. Va agafar tres llibretes i va ficar-les al calaix. — 30. Van fer esperar els homes al cancell.

10 j) Esmenar degudament les clàusules següents incorrectes:

1. Aquest és un bosc que s'hi fan molts bolets. — 2. Ja li vaig dir-li que això no calia. — 3. Prou que va demanar-me'l, però jo no li vaig voler donar. — 4. Quan ho va saber, no se sabia avenir de que no l'hi haguessin dit. — 5. Va cantar una cançó essent molt aplaudit. — 6. Els premis que no siguin recollits abans del dia 30, el jurat es desentén del compromís de guardar-los. — 7. Són considerats fora de concurs tots els aspirants quina edat passi de la reglamentària. — 8. Havien dit que li enviarien la maleta, però ahir encara no li havien enviada. — 9. Aquests són els amics de què et parlava. — 10. Les portes restaran closes en començar el concert, i els quins arribaran tard s'hauran d'esperar. — 11. No s'hi entestín d'anar-hi els que no vulguin exposar-se a què els donguin un refús. — 12. Diga-li que no fagi res del què l'hi ha aconsellat aquell bútxara. — 13. Tinc moltes ganes de què vinguin aviat. — 14. L'hi hem demanat que dongués una conferència a aquest casal, lo qual l'ha afalagat molt. — 15. La Maria vesteix a llur germaneta. — 16. Doneu-els-hi la cartera. — 17. Era la mateixa capsa d'on n'havien tret aquelles joies. — 18. Ha vingut la nena quin germà va a estudi amb el seu cosí. — 19. No moveu més aqueixa cadira. — 20. Acostumeu-los a què cada dia estudiïn a les hores reglamentàries. — 21. Els has de premiar, doncs han acabat la tasca com volies. — 22. Han vingut els teus amics de Girona, els que m'han encarregat que et saludés de part seva. — 23. Demana això i no l'hi donen. — 24. Ha entrat el teu cosí i tots els demés alumnes. — 25. Vindrà

la modista a la que li donaràs lo que et demani. — 26. Hem rebuda carta de l'oncle i de llurs fills. — 27. Si vol pomes ja n'hi donaré. — 28. Us demanen els confits? Porteu-els-hi. — 29. S'han reunit baix la presidència del senyor rector. — 30. Han insistit en demanar que no veniu. — 31. Va caure de cavall trencant-se una cama i havent-lo de portar al dispensari més proper. — 32. Teniu que habitar-vos a llegir a poc a poc. — 33. Hi ha que confessar que mai pensa en executar-ho. — 34. Mira't aquestes làmines, i queda't la quina t'agradi més. — 35. L'hi va caure-li al damunt, escaldant-se tota la mà esquerra. — 36. Si les noies no us en demanen, no les en hi doneu. — 37. L'hi vaig pagar el llibre, i encare no m'el ha portat. — 38. Duiieu-me la motxilla, doncs joestic molt cançat. — 39. Aquets nois mai es renten les mans a l'asseure's a taula. — 40. Agafeu-se fort, perque podriau caurer. — 41. Demà tinc d'anar a la feina molt de jorn. — 42. Si té carxofes, compra'n-hi quatre. — 43. Hi han més dançaires d'els que'm pensava. — 44. És un autor de quina producció no en conec res. — 45. No hi pots anar-hi, sinó és a peu; doncs d'altra manera no's pot passar. — 46. ¿Que hi vens a fer ací? jo'm creia que ja te'n hauries anat a la muntanya. — 47. Ara sentiré aquesta Sinfonía, que no l'havia poguda sentir mai. — 48. No els hi donguis més explicacions; ja els n'hi has donat prous. — 49. Si trobes el gat damunt del llit, treu-lo. — 50. Les hi adreßat a una casa que els hi agradarà molt i que hi trobaran molt bon tracte.

